

To Folketingsmænd

Af Rasmus Nielsen.

I Anledning af, at det i 1949 var 50 Aar siden, to Folketingsmænd, Søren Jensen og Hans Hansen, som begge er født, vokset op og har øvet deres Gerning i Sorø Amt, døde, kan der være Grund til at give en kort Omtale af dem og deres Virksomhed, idet kun ældre Mennesker i Amtet nu kan mindes dem.

Ingen af dem var særlig fremragende Politikere; men de har alligevel haft ikke saa lidt Betydning for de Beboere, som de repræsenterede i Folketinget.

Søren Jensen

blev født i Rude, Holsteinborg Sogn, den 5. Maj 1816 som Søn af Smed Jens Sørensen (født ca. 1777, men ikke i Holsteinborg Sogn, død som Aftægtsmand og forhenværende Smed i Rude den 17. Januar 1846, 68 Aar) og Hustru Karen Knudsdatter (født ca. 1784, død 20. Januar 1841, 56 Aar. — „har i mange Aar været afsindig i høj Grad“).

Søren Jensen kom i Smedelære i Slagelse 1832, Smedesvend der 12. December 1835, arbejdede de næste 3 Aar i Slagelse og hjalp derefter sin Fader med Smedearbejdet derhjemme, indtil han den 12. Oktober 1842 overtog sit Fødested, hvor han i mange Aar virkede som Smed og Fæstehusmand.

Han blev viet i Holsteinborg Kirke den 24. Januar 1843 til *Maren Larsdatter*, som blev født 3. December 1819 i Ster-

rede, Holsteinborg Sogn, som Datter af Gmd. Lars Nielsen (født ca. 1779, død som Aftægtsmand i Sterrede den 7. Marts 1858, 78 $\frac{1}{4}$ Aar) og Hustru Ellen Jensdatter (f. ca. 1779, død som Aftægtskone 25. November 1847, 68 Aar). Maren Larsdatter døde 15. December 1852, 33 Aar.

Enkemand, Smed og Rigsdagsmand Søren Jensen i Rude blev, 38 Aar, viet 19. September 1854 til Pigen *Karen Sophie Olsdatter*, 22 Aar, og hun var Husholderske hos ham. Hun var ikke født i Holsteinborg Sogn. — Der var ingen Børn i de to Ægteskaber.

Søren Jensen var en stor, svær Mand, vel bygget, meget talende og gemytlig; han var „en god Mand, med jævn, god Forstand, en ærlig Sjæl, men dog lovlig lidt oplyst som Rigsdagsmand“; han havde „mørkt, stridt Haar, et meget fyldigt Ansigt og noget dunkle Øjne; han havde en dyb Stemme“.

Han blev i 1840'erne grebet af Bondebevægelsen og var i mange Aar en kendt Mand inden for Bondevennernes Parti. Han blev Medlem af Bondevennernes Selskab og var i en Del Aar Distriktsformand i dette for Holsteinborg og flere Sogne.

Han var med til at stifte Sorø Amts Brandassuranceforening.

Han deltog med Liv og Lyst som Bondeven i den politiske Bevægelse i Skelskørkredsen, hvortil Holsteinborg Sogn hørte, og som i mange Aar var en Kampkreds. Han trængte ogsaa efter at blive Folketingsmand.

Han blev saa opstillet som Folketingskandidat i Skelskørkredsen ved det ordinære Valg 4. August 1852, idet Bondevennerne mente, at den hidtilværende Folketingsmand, Skolelærer A. Hansen i Venslev, som var valgt ved et Omvalg den

Søren Jensen.

14. Oktobr. 1851, ikke kunde klare sig over for Højres Kandidat *P. F. Lund* fra Sterrede. Man regnede med, at Søren Jensen havde Kraft og Bestemthed til at træde op imod Lund og havde Bondevennernes eller Venstres fulde Tillid.

Paa Valgdagen anbefalede Forstander *Møller* fra Flakkebjerg Lund, som havde været hans Modkandidat i 1848, og rettede under Bifaldsraab flere Angreb paa Søren Jensen; men denne Tale forfejlede efter manges Mening aldeles sin Hensigt, idet den

især bidrog til, at Søren Jensen blev valgt. Ved Kaaringen fik Søren Jensen de fleste Stemmer. Der blev forlangt skriftlig Afstemning, hvorved Søren Jensen fik 477 Stemmer og Lund 344. Af 2203 Vælgere havde 821 eller 37,3 pCt. stemt.

Søren Jensens Rigsdagsvirksomhed blev kun kortvarig denne Gang, idet Højreministeriet Bluhme opløste Folketinget 13. Januar 1853, da Regeringsforslaget om at flytte Toldgrænsen fra Kongeaaen til Elben blev forkastet i Folketinget 11. Januar med 50 Stemmer mod 45. De fleste Bondevenner, deriblandt Søren Jensen, støttede Ministeriet. Han havde i Juleferien haft et Møde med en Del Vælgere i Dalmose Kro,

og de havde erklæret sig enige med ham i, at man burde stemme for Regeringen saavel i Toldsagen som i Arvefølgen.

Valget blev fastsat til 26. Februar.

Der udbrød nu en hidsig Valgkamp i Skelskørkredsen. — „Der har aldrig her i Sorø Amts 4. Valgkreds vrिमlet saaledes med Løgn og Bagvaskelse som ved dette Valg“, blev der sagt.

En Del Bondevenner genopstillede Søren Jensen, medens andre ønskede en Kandidat, som ikke vilde støtte Ministeriet.

Venstrevælgerforeningen holdt Møde i Dalmose Kro den 12. Februar. Der var mødt en Mængde Vælgere, især fra de Sogne paa Grevskabet Holsteinborg, hvor Søren Jensen havde sine Tilhængere.

Søren Jensen udtalte, at han umuligt kunde tro, at Vælgere nu var uenige med ham. Han angreb de 50 Folketingsmænd, som vilde fortrædige Kongen. Han omtalte saa Arvefølgeforslaget om, at kun Prins Christians mandlige Efterkommere kunde arve Danmark.

Folketingsmand *Fr. Barfod* (Mønskredsen), som var Bondeven, var mødt og forsvarede de 50.

Maler *Olsen* fra Skelskør mente, at Søren Jensen var kommet paa Afveje, og læste et Brev fra Skelskørkredsens tidligere Folketingsmand, Pastor Boisen i Vilstrup, hvori han fraaadede at vælge Søren Jensen, men tilraadede at vælge Grundtvig. Olsen anbefalede derfor Grundtvig som Folketingskandidat.

Søren Jensen beklagede, at Olsen var imod ham.

Nogle Vælgere, ogsaa Bondevenner, opfordrede saa *N. F. S. Grundtvig* til at stille sig, og han sagde ja. Han var Modstander af Ministeriet.

Ved Valget i Skelskør 26. Februar sejrede Grundtvig over

Søren Jensen med 8 Stemmer, idet han fik 571 Stemmer, mens Søren Jensen fik 563. Af 2203 Vælgere havde 1134 eller 51,5 pCt. stemt.

Harmen over Nederlaget var stor blandt Bondevennerne, som prøvede paa at faa Valget kasseret; men det mislykkedes. De sendte en Skrivelse til Kongen og beklagede, at Grundtvig var valgt.

Der blev skrevet ikke saa lidt om dette Valg i „Sorø Amtstidende“, bl. a. en morsom og vittig Artikel: „Den vestsjællandske Krig“, hvoraf der blev taget Aftryk, som blev solgt for 4 Sk. pr. Stykke.

Grundtvig fik dog ikke Lov til ret længe at være Folketingsmand for Skelskørkredsen. Bluhme opløste Folketinget 19. April 1853, fordi Arvefølgen kun blev vedtaget med 97 Stemmer mod 45 i den forenede Rigsdag; men det grundlovs-mæssige Flertal var ikke derved opnaet.

Vælgerforeningen holdt Møde 4. Maj i Dalmose Kro, hvor Søren Jensen enstemmigt blev opstillet. Han vilde stemme for Told- og Arvesagen.

Grundtvig bekendtgjorde i „Sorø Amtstidende“ for 24. Maj, at han stillede sig og haabede paa en venlig Modtagelse. Han har sikkert aldrig holdt nogen Vælgermøder i Skelskørkredsen.

„En sand Bondeven“ skrev følgende i „Sorø Amtstidende“ for 23. Maj: „ . . . Men jeg for min Part antager 3 Guder: Balthazar Christensen, Tscherning og I. A. Hansen . . . Jeg anser Søren Jensen, Smed i Rude, for dissers udsendte og rette Profet, begavet med Visdom midt i Panden og Aand paa rette Sted i Livet, eller hvad det var, jeg vilde sige, i Hjertet . . . Jeg vil derfor blot tilraabe eder; men jeg raaber meget højt.

Hør altsaa: Vaagner op, alle I, som sover. Se engang vore Guder, der spadserer midt iblandt os; de har tændt et klart skinnende Lys for os: dette Lys er Søren Smed; han er det rette Lys, hvis Skin skal lyse for os paa vor Vandring. Vel siges der . . ., at han kun er en simpel Tællepraas, men det er Løgn, Folk. Smeden er tværtimod at ligne ved et rigtig stort og veldannet Formlys, som brænder skarpt og lyser klart, ja, lig et Vokslys, der aldrig trænger til at pudses. Er I derfor af min Mening, saa kom til Skelskør allesammen 27. Maj og lad os stemme paa S. Jensen til Rigsdagsmand. Han kan ogsaa nok behøve at tjene et Par Skilling til en lille Opmuntring; han er jo Enkemand og uden huslig Trøst, hvortil kommer, at han bliver tirret og drillet paa alle Kanter . . ., han har for en 11 à 12 Dage siden tabt sin Proces ved Holsteinborgs Birketingsret med Assuranceforeningens forrige Bestyrere i Sorø Amt og er dømt til at bøde 30 Rdl. til Amtsfattiggassen og at betale 35 Rdl. i Procesomkostninger . . . . Jeg behøver næppe at fortælle eder, at de er Søren Jensen paa Halsen i alle Kroge, og ved vi ikke vel, hvorfor dette er? Jo! fordi en Profet er aldrig anset eller estimeret i sit Fædreland. Derfor stemmer nu paa Søren Jensen og lad mig se, I viser ham lidt Artighed. Jeg skal være paa Pletten, og naar I ser en velvoksen, ung Mand, dygtig bredskuldret, i blaa Trøje, blaa Bukser, grøn Vest, Støvler og med Kasketten paa 3 Haar, staa og læne sig ved Broen — saa snak kun til mig“.

Ved Valget 27. Maj 1853 sejrede Søren Jensen over Grundtvig med 170 Stemmer, idet han fik 582, mens Grundtvig fik 412. Af 2252 Vælgere stemte 994 eller 44,1 pCt. Det var godt 7 pCt. mindre end ved Valget for 3 Maaneder siden. I Løbet af denne Tid var der sket et stort Omslag blandt Væl-

gerne, idet Grundtvig mistede 159 Stemmer, mens Søren Jensen fik 19 Stemmer mere end ved forrige Valg.

Valghandlingen var meget urolig og endte med Slagsmaal.

Godt halvandet Aar efter var der atter Folketingsvalg, idet Højreministeriet Ørsted opløste Folketinget 20. Oktober 1854, da der var stor Uenighed mellem dette og Ministeriet. Valget blev fastsat til 1. December.

Ved dette Valg fik Søren Jensen Malermester *Peter E. Olsen* fra Skelskør til Modkandidat. Olsen sluttede sig nærmest til Bondevennerne og var ligesom Søren Jensen imod Ministeriet. Det var i Virkeligheden 2 Venstremænd, som bejlede til Vælgernes Stemmer. Højre tænkte paa at opstille Proprietær Gyldenholm, men det blev opgivet, og Højres Vælgere stemte rimeligvis paa Olsen.

Vælgerforeningen holdt Møde i Dalmose Kro 25. Novbr., hvor Søren Jensen og Peter Olsen diskuterede.

Ved Valget sejrede Søren Jensen over P. Olsen, idet han fik 402 Stemmer, mens Olsen fik 372. Valgdeltagelsen var meget ringe, idet kun ca. 32 pCt. af Vælgene stemte.

„Sorø Amtstidende“ skrev 4. December: „Valgkampen mellem de to antiministerielle Kandidater faldt ud til Fordel for Smed Søren Jensen med en ringe Overvægt . . . Alle Partier var enige med begge Kandidaters Anskuelser i politiske Hovedspørgsmaal. Kampen drejede sig derfor kun saa at sige om rene Personligheder. Denne Valgkreds har været og er for en stor Del endnu spaltet i to Partier, der ved de forrige Valg, da en virkelig Uoverensstemmelse i Anskuelser herskede, bekæmpede hinanden paa det ivrigste . . .“

Næste Aar var der atter Valg i Anledning af en Grundlovsændring. Denne Gang fik Søren Jensen en farlig Mod-

stander i Proprietær *Brøndsted* til Gyldenholm. Han var opstillet af de ikke bondevenlige Partier, som forud for Valget gjorde et energisk Arbejde for at faa ham valgt, hvad der ogsaa lykkedes. Ved Valget 14. Juni 1855 fik Brøndsted 598 Stemmer, mens Søren Jensen kun fik 329. Der var lidt større Valgdeltagelse end sidste Gang, idet ca. 41 pCt. havde stemt. Det var et mærkeligt Omslag blandt Vælgerne, og det var et stort Nederlag for Søren Jensen.

„Sjællandsposten“ i Ringsted skrev 10. Juli: „I Skelskør bukkede en Bondeven „af det reneste Vand“ Smed Søren Jensen under for en Godsejer. Her kan da Alberti ikke paa-beraabe sig Mangel paa Deltagelse fra Landvælgernes Side; thi Valghandlingen i Skelskør hørte til de faa, der udmærkede sig ved en forholdsvis meget stor Deltagelse fra Vælgernes Side . . . . Det var i Skelskør, at den mandhaftige Smed for 2 Aar siden blev gamle Grundtvigs Banemand.

I Aarene 1852—55 tog han 13 Gange Ordet i Folketinget. Han talte især om Fæstes Overgang til Selvejendom og om det kommunale Styre. I den forenede Rigsdag talte han 2 Gange, bl. a. om Tronfølgerbudskabet.

I de følgende 3 Aar var Søren Jensen uden for Rigsdagen. Han var imidlertid blevet Medlem af Sorø Amtsraad.

I Forsommeren 1858 manglede Ruds - Vedbykredsens Bondevenner en Kandidat til det ordinære Folketingsvalg 14. Juni, idet Kredsens tidligere Folketingsmand Mikkel Rasmussen ikke mere vilde stille sig.

Gmd. unge *Christen Christensen* i Ørslev i Ruds-Vedbykredsen kørte da først i Juni sammen med et Par andre Bønder til Rude for at opfordre Søren Jensen til at stille sig. Han sagde straks ja og kørte med dem tilbage til Christen Chri-

stensens Hjem, hvor han boede under hele Valgkampen. Bønderne i Ørslev kørte saa Søren Jensen fra By til By i Kredsen, for at han kunde faa Lejlighed til at tale med Vælgerne. Nogle havde hørt ham omtale som den stærke Smed fra Rude og den gemytlige Politiker.

Han vandt sig Venner, hvor han kom. Han forstod at snakke med Folk, om han end af og til brugte lidt forvovne Udtalelser. Han var tillige jævn og ligefrem, hvad Bønderne satte Pris paa.

Der synes ikke at være holdt nogen Vælgermøder. Han fik 3 Modkandidater, hvoraf den farligste var Amtmand *Ployen* i Holbæk, og det blev ogsaa mellem disse to, at Slaget kom til at staa, idet de to andre trak sig tilbage, inden den skriftlige Afstemning fandt Sted.

Ved Valget 14. Juni fik Søren Jensen 384 Stemmer, mens *Ployen* fik 292. Af 2599 Vælgere havde 676 eller ca. 26 pCt. stemt.

Ved det ordinære Folketingsvalg 14. Juni 1861 besejrede Søren Jensen sin Modkandidat, Gdr. *Anders Jensen* fra Taagerup, idet Søren Jensen fik 493 Stemmer og *Anders Jensen* 265.

Saa gik Aarene. Man begyndte i Ruds-Vedbykredsen at blive ked af Søren Jensen. Maaske bidrog et Møde, han holdt i Ruds-Vedby Kro 17. Novbr. 1863, til, at han mistede Kredsen. Det var 2 Dage efter Frederik den Syvendes Død, og man havde først der paa Egnen faaet det at vide.

Paa Mødet talte en ung Mand *Lars Dinesen* fra Kulby imod ham, og det blev Indledningen til Misstemningen mod Søren Jensen.

Da der saa 5. Marts 1864 skulde være Valg til Rigsraadets

Folketing, blev Lars Dinesen opstillet imod ham; han sejrede over Søren Jensen, idet han fik 437 Stemmer, mens Søren Jensen kun fik 219.

Hermed var Søren Jensen færdig med Ruds-Vedbykredsen, idet han ansaa det for haabløst at stille sig ved det ordinære Folketingsvalg 7. Juni 1864.

I Rigsdagssessionerne 1858—64 tog Søren Jensen Ordet 21 Gange i Folketinget. Han talte især om Fæstespørgsmaalet, Bøndernes Forhold til Embedsmændene og de kommunale Sager.

I en humoristisk Vise (trykt 1859) om, hvordan det gik til, da Rigsdagsmændene var til Middag hos Kongen, staar der om Søren Jensen:

„Ingen dog aad som den Satans Smed
Søren Jensen fra Rude.“

Han følte sig lidt fornærmet over det stærke Udtryk, som var brugt om ham, og det gjorde ham næsten landskendt. Han maatte tit høre for det; men han forstod ogsaa at svare igen.

Endnu en Gang prøvede Søren Jensen paa at blive Folketingsmand, idet han ved Valget 4. Juni 1866 — det sidste under Junigrundloven — stillede sig mod sin nære Nabo, Højremanden, Lensgreve *Holstein* til Holsteinborg.

Under sin Tale paa Valgdagen tog Søren Jensen en Bog (Junigrundloven) op af Lommen, bearbejdede den med sin jernhaarde højre Haands kraftige Hammerslag og sagde, at denne Bog holdt *han* paa, og den havde han altid holdt paa, og det raadede han ogsaa andre til.

Senere tog *Holstein* en Bog op af Lommen og gjorde Søren Jensen opmærksom paa, at hans Bog indeholdt noget mere

end den anden; thi den indeholdt tillige den Grundlovsindskrænkning, som Søren Jensen i 1854 havde stemt for.

Ved Valget fik Holstein, som vilde stemme for 66-Grundloven, 786 Stemmer, mens Søren Jensen, som var Modstander af 66-Grundloven, kun fik 493.

Hermed trak han sig ud af det politiske Liv; dog havde han maaske endnu en Gang tænkt paa at stille sig, idet han pludselig optraadte som Taler ved et politisk Møde i Fuglebjerg 31. Maj 1872, men han blev dog ikke opstillet i Fuglebjergkredsen. Det gik ham, som det gik flere andre Bondevenner. Han nærmede sig efter 1866 mere og mere til Højre og blev til sidst Højremand.

Han var i mange Aar Retsvidne ved Holsteinborg Birk i Rude.

Han døde 29. Januar 1899, 82 Aar.

I „Næstved Tidende“ for 4. Febr. findes følgende Minde-digt over Søren Jensen:

O, Gud ske Lov, vi hjemad gaa!
 Det var din Længsel, din Attraa,
 thi efter Fred Du længtes.
 Thi Du var gammel, men var from;
 for dig blev Verden øde, tom.
 Af Sorg og Savn Du trængtes.

Du misted den, Du havde kjær,
 den, som stod helt dit Hjerte nær,
 din den trofaste Kvinde;
 skjønt Venner stod med Trøst og Raad
 at mildne Savnets tunge Braad,
 laa det dig tungt paa Sinde.

Men i en længst forsvunden Tid
Du virkede med Kraft og Flid
for Bondens Kaar at lette;
Du var og blev en Folkets Mand —
med rastløs Iver og Forstand
saa mangt blev lagt til rette.

Du var og blandt Forsamlingen,
og Du var ogsaa Frederiks Ven,
tog Plads i Kongesale.
Nu staar snart alt i Glemmebog;
Du vidste det, thi Du var klog.
Forstummet er din Tale.

Nu med din forudgangne Viv
Du samles til et evigt Liv,
vor kjære Ven og Frænde.
Tak for dit Venskab her paa Jord!
Gud for jer — hvad vi haaber, tror —
et himmelsk Lys vil tænde.

Marie Hansen.

Hans Hansen

blev født 28. Maj 1819 i Menstrup, Marvede Sogn, som Søn af Arvefæster Hans Hansen (født ca. 1775, død 1827) og Margrethe Mortensdatter (født ca. 1780, død 1851). Han blev viet 31. Januar 1844 i Marvede Kirke til *Ane Jensdatter*, der blev født 25. Juni 1823 i Marvede som Datter af Gdr. Jens Rasmussen (født 1785, død 1828) og Ane Olsdatter (født ca. 1783, død 1860). De fik flere Børn.

Kort efter, at Hans Hansen var blevet gift, overtog han i 1847 Faderens Gaard i Menstrup.

Han deltog med Liv og Lyst i Bondebevægelsen i 1840-erne, og han blev hele sin Levetid ved med at være Bonde og Bondeven, skønt han med Tiden fik mange andre Hverv end Driften af sin Gaard. Han regnede med, at Bondestanden var Landets Kærne og egentlige Marv. En mere trofast Repræsentant for denne Stand har vort offentlige Liv vel næppe at opvise. Han blev den ledende Mand i mange Forhold paa sin Egn.

Han blev Medlem af Sogneforstanderskabet (Sogneraadet) og var det i mange Aar. Han var Medlem af Sorø Amtsraad 1859—86.

Han var Tillidsmand i Den sjællandske Bondestands Sparekasse fra 1857 til sin Død, Medlem af dens Bestyrelse fra 1862 af og i flere Aar Næstformand. Han var i mange Aar Sparekassens Kontorbestyrer i Næstved og Menstrup, og han viste, at Bondestanden meget godt og allerbedst selv forstaaer at styre sine egne Sager. Hans bedste Ven og politiske Meningsfælle var Den sjællandske Bondestands Sparekasses Stifter, Folketingsmand for Sorøkredsen, Overretsprokurator Carl Christian Alberti.

Man skulde nu tro, at en Mand som Hans Hansen var blevet opstillet ved de første Folketingsvalg i sin egen Kreds, Fuglebjergkredsen; men det skete ikke. Han synes slet ikke at have været paa Tale. Grunden var vel den, at Bondevennernes Selskab, Bondevennernes Hovedbestyrelse havde en Mand, som skulde have denne Kreds, nemlig Skoleinspektør paa Kristianshavn *Fr. Frølund*, som blev valgt i Aarene 1848 til 1858, da han faldt for Højremanden, Sognefoged *Hans*

Jørgen Hansen fra Haarslev; men det var nærmest ved en Fejltagelse, at han var blevet valgt.

Da Frølund ikke mere vilde stille sig, opstillede Vælgerforeningen *Hans Hansen* paa et Møde i Fuglebjerg den 17. Marts 1861. Ved Valget 14. Juni 1861 sejrede han med et stort Flertal over *Hans Jørgen Hansen*, idet *Hans Hansen* fik 665 Stemmer, mens *Hans Jørgen Hansen* kun fik 222. Af 2222 Vælgere havde 887 eller 39,7 pCt. stemt. *Hans Hansen* blev valgt ialt 18 Gange i

Hans Hansen.

Træk i Fuglebjergkredsen i 1861—95 og var i henved 37 Aar Medlem af Folketinget. Han blev valgt 5 Gange ved Kaaringen uden Modkandidat.

Han sad i Folketinget i godt 25 Aar, før han i Rigsdags-samlingen 1886—87 holdt sin første Tale. Han var da saa godt som nødt til at tale, idet Forhandlingerne i Folketinget drejede sig om Jernbanen Slagelse—Næstved. Skønt han alt-saa var en lyttende og tavs Mand i Folketinget, øvede han dog gennem Forhandlingerne inden for sit Parti og paa mangfoldige politiske Møder en betydelig Indflydelse. Hans trofaste Sindelag, hans erfarne Raad og storslaaede Flid gav ham en betydelig politisk Anseelse.

Ved Folketingsvalget 5. Marts 1864 blev Hans Hansen valgt ved Kaaringen. Ved Valget 7. Juni s. A. opstillede man Klosterskriver P. Koch imod ham, men han fik kun 234 Stemmer, mens Hans Hansen fik 677.

Ved Valget 30. Maj 1865 blev Sognefoged Hans Jørgen Hansen opstillet mod Hans Hansen, som fik 925 Stemmer, mens H. J. Hansen maatte nøjes med 151.

Hans Hansen var den ene af de 3 Folketingsmænd, som paa en Del af Bondevennernes Vegne var Værter for Guds-ejerne ved det berømte Gilde paa Hotel „Phønix“ i Køben-havn 10. Oktober 1865, hvis Følge blev Foreningen mellem de store og smaa Bønder. Dennes Bestyrelse var med til at ud-arbejde 66-Grundloven, som Hans Hansen dog stemte nej til.

Ved det sidste Folketingsvalg under Junigrundloven 4. Juni 1866 var Hans Hansen den eneste Kandidat og valgtes ved Kaaringen.

Under 66-Grundloven var Fuglebjergkredsen ogsaa en saa sikker Venstrekreds, at man forud før Valget med Vished kunde sige, at Hans Hansen vilde blive valgt. Ved det første Valg under denne Grundlov var han atter alene, idet en Mod-kandidat, Hmd. Ole Pedersen fra Arløse, ikke var blevet an-meldt paa rette Maade.

Han holdt en Tale ved Afsløringen af et Mindesmærke for Frederik VII i Fuglebjerg 5. Juni 1868.

Ved det ordinære Valg 22. September 1869 var Hans Hansens Modkandidat Skovrider N. *Spandet* fra Hammers-vold. Skønt han var Højremand, opfordrede Arbejderne, der ikke kunde lide Hans Hansen, ham til at stille sig, og han ud-talte derfor paa Valgdagen, at disses Vel især var ham en Hjertesag.

Hans Hansen udtalte sig mod Godsejerne og Embedsstanden.

Ved Afstemningen fik Hans Hansen 760 Stemmer og Spandet 470. Af 2375 Vælgere havde 1230 eller 51,8 pCt. stemt. „Næstved Avis“ bemærkede, at hvis det havde været bekendt for længere Tid siden, at Spandet vilde stille sig, vilde han have sejret, ligesom der da utvivlsomt vilde være opnaaet større Enighed mellem Vælgerne af den arbejdende Klasse.

Paa et Vælgermøde i Fuglebjerg 31. Maj 1872 talte Hans Hansen om Rigsdagens Virksomhed i sidste Samling og om en begyndende Uenighed mellem Folketing og Landsting.

Til Slut erklærede han, at han vilde stille sig. Han havde ikke foretaget noget, som kunde forspilde den Tillid, der hidtil var vist ham.

Hmd. *Ole Pedersen* fra Arløse meldte sig som Kandidat.

Smed *Søren Jensen* fra Rude sagde, at mange i Fuglebjergkredsen havde opfordret ham til at stille sig, men han vilde kun gøre det, hvis han ved et Møde paa 4—600 Vælgere fik dobbelt saa mange Stemmer som Hans Hansen.

Derefter talte Alberti og I. A. Hansen.

Hans Hansen fik 2 Modkandidater: Hmd. *Jens Hansen* fra Fodby og Hmd. *Niels Jensen* fra Hyllinge.

Hans Hansen udtalte, at han vilde have Tolden nedsat paa alle Livsfornödenheder, men forhøjet paa Luksus, Vin og Silke.

De andre to talte især om Husmændene og Arbejderne.

Da *Niels Jensen* ved Kaaringen kun fik en halv Snes Stemmer, trak han sig tilbage før den skriftlige Afstemning, ved hvilken Hans Hansen fik 737 Stemmer og Jens Hansen 407.

Den 17. Oktober 1873 nægtede Folketinget med 53 Stemmer mod 45 Finanslovens Overgang til 2. Behandling. Højreministeriet Holstein-Holsteinborg opløste straks Folketinget og udskrev nyt Valg til 14. November.

Der blev holdt 2 store Vælgermøder i Fuglebjerg Kro 3. og 10. November, hvor Venstre genopstillede *Hans Hansen*, mens Højre opstillede Præstegaardsforpagter *Johan Jensen* fra Marvede.

Ved Folketingsvalget 14. November 1873 fik Hans Hansen 1103 Stemmer, mens Johan Jensen kun fik 278.

I Foraaret 1875 besluttede Venstrevælgerforeningen at holde en Folkefest 14. Juni i Bøssévænge i Fodby Sogn i Anledning af Folketingsmand Hans Hansens nidkære 14-aarige Virken som Rigsdagsmand. Fremragende Venstre - Folketingsmænd som Holstein-Ledreborg, C. C. Alberti, I. A. Hansen, Berg m. fl. blev særligt indbudt.

Der mødte ca. 2000 Mennesker.

Først sang man en Sang paa 15 Vers af Redaktør af „Ringsted Folketidende“ P. Chr. Zahle. Første Vers lyder saaledes:

Hans Hansen faar mer end eet Hurra!
Landsbyen Menstrup har den Ære
Hjemstedet for vor Gæst at være.
Og Menstrup skal ogsaa ha' Hurra.

Saa blev der sunget en Sang paa 7 Vers af P. A. Ravnholdt. Et Par Vers anføres her:

Vi byde dig, vor gæve Ven,
Velkommen her i Lunden
Det var saa bravt, at Du herhen
Den lange Vej har funden.

I fjorten Aar med tro Umag
Du ærlig Hu for Folkets Sag,
Du Vejen fandt til denne Dag,
Derfor Takken vi dig byde.

Sognefoged *J. Pedersen* fra Lund holdt Festtalen for Hædersgæsten Hans Hansen og overrakte ham fra Vælgerne i Kredsen følgende Gaver, som stod i et Telt, hvis Indgang var dækket af to store Flag: Et Spisebord til 12 Personer, 2 Gynge-stole, 12 Par Sølvknive og Sølvgafler, 1 Potageske, 1 Kageske, 2 Sauceskæer, 1 Flødeske og 1 Strøske samt et smukt Krus af Sølv med følgende Indskrift: „Erkendtlighedsgave til Hans Hansen af Menstrup fra Vælgere i Sorø Amts 5. Valgkreds — 14. Juni 1861—14. Juni 1875“.

Hans Hansen takkede og udtalte, at det var sagt i Dag, at det var hans Konfirmationsdag, at Amtsraadet havde ydet ham Konfirmationsforberedelsen, og at han i Rigsdagen holdt sig for meget tilbage og i Amtsraadet gik for langt frem.

Senere talte I. A. Hansen, Alberti og Zahle.

29. Marts 1876 forkastede Folketinget et Lovforslag om 71 Millioner Kroner til Befæstningsanlæg. Estrup opløste straks Folketinget og udkrev Valg til 25. April.

Hans Hansen omtalte paa et Vælgermøde i Fuglebjerg Kro Rigsdagens Virksomhed i sidste Samling og sagde, at det forenede Venstre vilde bevilge 30 Millioner Kroner til Kystforsvaret.

Højre opstillede Gdr. *Jens Sørensen* fra Tingjellinge, og han fik ved Valget 25. April 207 Stemmer, mens Hans Hansen fik 1118. Stemmeprocenten var 54,5.

Ved det ekstraordinære Valg 3. Januar 1879 var begge

Kandidater fra sidste Valg genopstillet. Hans Hansen fik da 894 Stemmer og Jens Sørensen 252.

Da der i Foraaret 1881 udbrød Strid mellem Folketing og Landsting om Finansloven, opløste Estrup Folketinget 7. Maj og udskrev nyt Valg til 24. Maj, og ved dette havde Hans Hansen ingen Modkandidat. Han stod nu uden for Partierne, men sluttede sig nærmest til det forenede Venstre. Den 26. Juli 1881 var der atter Folketingsvalg, og Hans Hansen var den eneste Kandidat. Han omtalte Striden mellem Folketinget og Regeringen. Den drejede sig især om Forsvarssagen. Imidlertid var der ved at blive nogen Utilfredshed med Hans Hansen, bl. a. fordi han stod uden for Partierne.

36 Mænd — 2 fra hvert Sogn i Fuglebjergkredsen — holdt et privat Møde i Fuglebjerg Kro for at blive enige om at opfordre Hans Hansen til at trække sig tilbage ved Folketingsvalget i 1884. Gdr. *Lars Jensen*, Arløse, var villig til at stille sig paa Venstres Program. Denne Opfordring skulde saa sendes til Underskrift i alle Sogne.

Dette fik Hans Hansen at vide, og han rettede i „Næstved Tidende“ for 23. Januar følgende Henvendelse til Vælgerne:

„Jeg hører, at der træffes storartede Foranstaltninger til ved det forestaaende Valg at skaffe Kredsen en anden Repræsentant til Folketinget, hvorfor jeg beder mine mangeaarige og mulig nye tilkommende Vælgere ikke lade sig forføre til at tage en forhastet og endelig Beslutning desangaaende.

Mine politiske Anskuelser er uforandrede, de samme, som de stedse har været, og jeg haaber, naar den Tid kommer, at kunne klare min politiske Stilling paa en for Vælgerne tilfredsstillende Maade.“

Gdr. *Peder Jensen*, Stenbæksholm, fraraadede i „Næstved Tidende“ Vælgerne at skrive under paa Opfordringen, roste Hans Hansen og indbød ham og Vælgerne til et Møde i Fodby 17. Februar 1884.

For en talrig Forsamling oplæste han efter en kort Indledning en Skrivelse fra 41 Vælgere, hvori de først takkede ham for den lange Aarrække, han havde været Folketingsmand for Kredsen, men beklagede, at han i de senere Aar havde indtaget en Særstilling i Folketinget, idet han var Løsgænger, og som Følge deraf havde han ingen Indflydelse paa forskellige Sager. Derfor opfordrede de ham til at trække sig tilbage ved Folketingsvalget i 1884 „for at give Plads for en Mand, der er i Overensstemmelse med Kredsens Venstrevælgere“.

Derefter oplæste han sit Svar til Gmd. *Jens Mortensen* i Fuglebjerg, da han var den første Underskriver. Han bemærkede, at 41 Mænd næppe kunde siges at repræsentere Kredsens Mening. Der var ingen Underskrivere fra 4 Sogne. Han havde store Forpligtelser over for de Vælgere, som ønskede hans Valg, og han troede, at den udtalte Mistillid hidrørte fra fejlagtige Forestillinger. Derfor kunde han ikke efterkomme Opfordringen.

Saa omtalte han sin Stilling til Venstre siden 1864. Han var med til at stifte det forenede Venstre i 1872, men traadte senere ud af dette, fordi han ikke kunde enes med Berg.

Til Slut sagde han, at man vilde ham til Livs for hans Stilling i Amdsraadet.

De misfornøjede Venstremænd opstillede saa Gdr. *Lars Jensen*, Arløse.

Paa et Prøvevalgsmøde ved Fuglebjerg Kro 15. Juni tog de to Venstrekandidater en Dyst. Hans Hansen omtalte Rigs-

dagens Arbejde og sagde, at Landstinget var en Hemske for den fri Udvikling i Landet.

Lars Jensen kritiserede, at Hans Hansen ikke var Medlem af Venstre.

Paa et Møde i Menstrup Kro 22. Juni sagde Lars Jensen, at han vilde trække sig tilbage, hvis Hans Hansen vilde slutte sig til det forenede Venstre.

Hans Hansen udtalte ved Valghandlingen 25. Juli 1884, at han aldrig havde svigtet den Sag, han havde lovet at virke for.

Lars Jensen omtalte især Hans Hansens mærkelige Særstilling i de sidste 3 Aar.

Ved Afstemningen fik Hans Hansen 702 Stemmer, mens Lars Jensen fik 553. Af 2572 Vælgere havde 1255 eller 48,8 pCt. stemt.

Der blev stadig ved at være nogen Misfornøjelse med Hans Hansen, fordi han var uden for Partierne. „Næstved Tidende“ støttede de misfornøjede og haabede, at Venstre ved det næste Folketingsvalg vilde opstille en Kandidat, der kunde fortrænge Hans Hansen, som „Sorø Amtstidende“ anbefalede.

Valget kom 28. Januar 1887, og 13. Januar skrev „Næstved Tidende“, at Lars Jensen sikkert vilde faa Venstres Stemmer og komme til at repræsentere Kredsen; men saadan kom det nu ikke til at gaa.

Paa et Møde i Fuglebjerg 14. Januar af Bestyrelsesmedlemmer fra de demokratiske Foreninger stemte 37 for og 15 imod Hans Hansen.

Efter Mødets Slutning blev Gdr. *Christen Larsen*, Havnskov, opfordret af Mænd fra forskellige Sogne til at stille sig. Han svarede ja, hvis der til Mødet 23. Januar kunde skaffes

800 sikre Stemmer. Allerede den 16. Januar var der samlet 300. Lars Jensen støttede ham.

Ved flere Vælgermøder paa forskellige Steder i Kredsen var der Flertal for Chr. Larsen.

Kredsens Skæbne skulde nu afgøres paa et Møde i Fuglebjerg 23. Januar. Der var mødt ca. 1000 Mennesker. Der var Flertal for Chr. Larsen; men da han kun fik 600 Stemmer og altsaa ikke naaede de 800, trak han sig tilbage og anbefalede Hans Hansen, som nu blev Venstres eneste Kandidat. Han havde for anden Gang sejret over en Venstrekandidat.

Paa Valgdagen 28. Januar 1887 var Højremanden, Højskoleforstander *Chr. Nielsen* Hans Hansens Modkandidat, som han let besejrede, idet han fik 1308 Stemmer og Chr. Nielsen 607. Stemmeprocenten var 72.

Ved Valget 21. Januar 1890 sejrede Hans Hansen over Højremanden, Herredsfoged *J. F. Møller* fra Førslev; Hans Hansen fik 1336 Stemmer og Møller 678.

Trods Vælgernes klare Tilkendegivelse af, at de ønskede Hans Hansen til Folketingsmand, var der stadig nogle Venstremænd, som ikke var tilfreds med ham, bl. a. fordi han ikke hørte til nogen Venstregruppe, og maaske ogsaa fordi han var for gammel til at være Folketingsmand. Han var nu Folketingets Aldersformand. Denne Gang var det de Moderate, og de besluttede at opstille Gdr. og Sognefoged *Frederik Jensen*, Tjustруп.

Paa et Møde 8. April 1892 af 41 Bestyrelsesmedlemmer i Fuglebjerg, hvor 17 stemte for og 10 imod Hans Hansen, erklærede han, at han stillede sig, hvad der end skete. Saa trak Fr. Jensen sig tilbage.

Hans Hansen havde ved Valget 20. April 1892 Herreds-

foged Møller til Modkandidat. Hans Hansen fik 1092 Stemmer og Møller 590.

Han stemte ikke for Forliget med Højre 1. April 1894.

Med denne Valgperiodes Udløb havde han tænkt paa at trække sig tilbage; men han lod sig alligevel opstille ved Valget 9. April 1895. Forud for dette var han med til at stifte Venstrereformpartiet.

Højre opstillede Redaktør *Chr. Jensen* fra Slagelse, og han fik 511 Stemmer, mens Hans Hansen fik 954.

Med Valgperiodens Udløb i 1898 trak Hans Hansen sig ud af det politiske Liv. Hans Efterfølger som Folketingsmand for Fuglebjergerkredsen blev Gdr. *Lars Jensen* i Arløse.

Hans Hansens Kone Ane Jensdatter døde 25. Januar 1899. Han døde pludselig 29. August 1899, 80 Aar.

„Næstved Tidende“ skrev da: „Men mange Aars Arbejde maatte til, og megen Modstand — ogsaa fra Standsfællernes egne Rækker — maatte overvindes, før hans Mening om den Ting [d.v.s. Bondestanden styrer bedst sine egne Sager] blev den raadende; og muligt var det dette, der i Tidernes Løb forlenede ham med en vis tung, noget enevældig Myndighed, der ingen Modstand taalte. Han vidste, at han vilde sine Standsfællers Vel, og sin Vilje fremmede han derfor, selv om han undertiden maatte trumfe den igennem. Myndigheden var i det hele taget det fremherskende hos ham, og han vilde, at den Stand, han tilhørte, skulde tilegne sig en lignende Myndighed i Forhold til alle andre Stænder.

I de senere Aar blev han gammel, noget af Myndigheden forsvandt; blev man godt kendt med ham, opdagede man, at det fremherskende hos ham mer og mer blev en vis elskværdig Ironi over de nye Tilsyneladelser i vort offentlige Liv.

Bedst i mange Aar, syntes han, vor Politik var forvaret, da Reformpartiet dannede sig; uden dettes Dannelse havde han sikkert ikke overladt Fuglebjergkredsen til nogen Eftermand. Hans egne Ord herfor haves.“

Han blev begravet 4. September 1899 paa Marvede Kirkegaard.

Kilder:

Holsteinborg Kirkebog 1815—32, do. 1832—41, do. 1841—66 og do. 1866—91, Almuevennen 1852—55, Fra Holbæk Amt 1924, Side 85—101, Næstved Avis 1861—99, Næstved Tidende 1869—99, Sorø Amtstidende 1852—66, Fr. Barfod: Dansk Rigsdagskalender, J. P. Jensen: Valgene til Rigsdagen i 80 Aar og Engelstoft og Dahl: Dansk biografisk Leksikon.